

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 55. Nullus post cibum vel potum, quàmlibet minimum, licitè sacram
Eucharistiam sumit, nisi in casibus ab Ecclesia vel à jure admissis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

ac vere penitentia bestimate comparandam. Episcopus Lascariensis: Non edebatur olim Agnus Paschalis sine amaris oleribus. Equum est parificandis animis quam maxime operam dent, qui huius Sacramenti participes fieri cupiunt, eius comparatione impari sunt Angeli. Episcopus Tarbenis: Nunquam pro merito liber hic probabitur, dum mira portenta refellit, a novis quibusdam animarum Rectoribus excogitata, qui quosvis promiscue, quamlibet criminibus oneratos, dimisso modo prius, ea confessi, & resuscitandi voluntatem, quam frequentissima eorundem peccatorum vicissitudo confusum inaneque gloriatur, professi fuerint, ad divinam mensam ignavissima quadam temeritate propebant. Recte ergo movet, longiorem moram interponendam, ut certiora firmioraque emendate vitæ argumenta capiamus, & aliquandiu in solitudine, scilicet ac suspensis instantibus, priusquam caelesti manna satiemur. Non mediocriter gavisus sum, cum ab universo Provincia nostræ Cæta (undecim Episcoporum) doctrinam hanc saluberrimam unâ voce probatam vidi. Guido de Seve, laudatissimus Episcopus Aretatenis, in Mandato suo de 5. Augusti 1695. regulâ 10. Qui primis seculis labebantur in peccata gravia, aliquando ad annos decem, aliquando etiam ad viginti à Communione sejugebantur. Et hodie quidem Ecclesia usum illum non servat, nec ad eum servandum Confessarius suos adstringit; sed ut minus improbandum non est, nec habendum tanquam spiritui illius adversum, quod aliquando per Quadragesimam, aut etiam amplius à Communione separantur, qui ad eam non videntur dispositi, quique olim ob crimina, quorum rei sunt, separati ab ea fuissent ad annos septem, decem, & viginti.

Enimvero id modernæ quoque Ecclesiæ spiritui conforme esse, præter dicta num. 702. & 704. S. Thomas indicat opus de Sacram. alt. c. 16. dicens, idèd statutos fuisse, ante Pascha, quadragesima dies penitentia, ut in peractis in jejuniis, & orationibus, & continentia, & bonis operibus, tunc possit communicare penitentes cum aliis bonis Christianis. Hinc super illud 1. Cor. 11. "Si nosmetipsos ipso dijudicemus, &c." dicit Augustinus: ab ipsamet mente penitentis talis sententia proferatur, ut se indignum iudicet participatione corporis & sanguinis Domini, ut ad tempus per Ecclesiasticam disciplinam à Sacramento caelestis panis separatur.

Idipsum quoque propinquius ad tempora nostra Tridentinum indicat scilicet 14. c. 5. dum laudat, & merito retinendam cicit morem, qui jam in universa Ecclesia cum ingenti animarum fidei fructu observatur... confitendi sacro illo maxime acceptabili tempore Quadragesimæ. Quæ verba S. Carolus Borromeus de primis Quadragesimæ diebus, non de ultimis intellexit, dum in primo suo Concilio Mediolanensi tit. de pertin. ad Sacram. Pœnit. moneri voluit à Parochis fideles, ne Confessionem ad hebdomadam sanctam differrent. Et in Act. Eccles. Mediol. tit. de Sacram. Pœnit. Parochus (inquit) ante Quadragesimam moneat fideles, qui Confessionis frequentem usum non habent... ne eam differant in postremis Quadragesimæ dies. Similiter Concilium Cameracense sub Maximiliano de Bergis: Admoneri omnes volumus, ut à principio Quadragesimæ se ad peccatorum Confessionem præparent, ac dignis penitentia operibus vacent. Ita etiam Concilium Bituricense anni 1581. tit. 21. can. 10. Quibus concinens Bellarminus in notis ad Decreta Tridentini: Non in fine, inquit, Quadragesimæ confitendum est, ut abusus irrepserit, sed in initio huius temporis, ut olim rectè confitendum fuerat. Ob finem utique n. 706. à S. Thoma enarratum.

Propterea assertioni nostræ, præter hæcenus laudatos, suffragantur Emericus de Bonis tr. de Sa-

eram. alt. Merbesius Sum. Christ. to. 2. differt. 3. 9. 3. & 15. Maldonatus apud ipsum. Contention. to. 8. differt. 4. c. 2. Reg. 2. Natalis Alexander Theol. Dogm. & Mor. to. 3. c. 5. a. 4. Reg. 6. Paulus Segnerus hom. Christ. p. 3. discursu 8. Iveninus de Sacram. differt. 4. q. 8. c. 1. a. 1. §. 2.

Suffragatur & ratio multiplex (præterquam enim quod ad id præfigurandum Deus in veteri Testamento voluit Agnûm Paschalem sine lactu- cis agreffibus, seu amaris oleribus non manducari; Joannes quoque Baptista prædicavit penitentiam, ut pararet viam Domini, sive Judæos disponeret ad recipiendum Christum) reverentia tanto Sacramento debita (ut supra dixi ex doctrina Sanctorum) virtutum requirit apparatus, sanctimoniamque per dignos penitentia fructus comparatam. Neque enim subditi, statim atque de rebellionis crimine veniam à Rege misericorditer impetravit, dignus est, qui cum familiaribus Regis ad mensam Regis accumbat. Nec statim atque peccator à gravioris criminis sebre liberatus est, continuo idoneus efficitur, qui divinis Sal- vatoris carne vescatur, nisi expurgata superflite humorum corruptione validior efficiatur. Quia, ut Ambrosius 1. 6. in Luc. c. 9. ait, multitudinem illam, quæ inter deserta quærebatur Christum, quinque panibus Salvator aluit, non carne sua; quia validiori illi cibo par nondum fuit: Dominus pro uniuscujusque vitiis impartire nobis alimenta dignatur: ne aut infirmum validior cibis opprimat, aut validum exilia alimenta non satient. Qui enim infirmus est, olus manducet; hoc est cibo infirmitati suæ congruente alatur.

Sed & nonnullis peccatoribus, maxime consuetudinariis, & frequenter relapsis, penitentia opera preparatoria, ante sacram Communionem necessaria sunt, eadem ob rationes, ob quas olim SS. Patres illa requisierunt, etiam ante absolutionem. 1. quia (experientia teste) ordinariè vix possibile est, ut sine illis debitum concipiant de peccatis gravioribus dolorem. 2. ut ab iis se expediant, & à vita pervertita transeant ad verè christianam, baptismaliumque spon- sionum implerionem. 3. ut ad Deum verè, plene atque ex toto corde convertantur, seque taliter convertos Sacerdotibus probent, uti pluribus demonstrabimus libro sequenti. His adde quod peccata, saltem carnis, obscænis speciebus obnubent atque offuscant & conspurcant animum, in coque causent hebetudinem impediendam animi puritatem, ac devotionem necessariam ad hoc Sacramentum ritè suscipiendum. Sunt quidem Confessarii hodie multi, qui, ad ista parum attendentes, quoslibet promiscuè à Confessionali ad sacram mensam sine scrupulo mittunt. Sed nescio an coram tremendo Iudice non reprobantur, tanquam dispensatores infideles, qui Sacramenta inconscienter exposuerunt profanationi impiorum.

CAPUT LV.

Nullus post cibum vel potum, quamlibet minimum, licet sacram Eucharistiam sumis, nisi in casibus ab Ecclesia vel a jure admissis.

Id enim Ecclesiastica lege vetitum est, in reverentiam tanti Sacramenti, prout constat ex Concilio Cartaginensi III. c. 29. Toletano VII. can. 2. Constantiensi sess. 13. & antiquissima Ecclesiæ consuetudine, de qua testis est Augustinus epist. 118. ad Januarium: Liquidò apparet, quando primam acceperunt Discipuli corpus & sanguinem Domini, non eos accepisse jejunos. Numquid tamen propterea calumniandum est universa Eccl-

ſie (uti calumniatur Lutherus lib. de abroganda Miſſa privata , conſuetudinem iſtam vocans ſuorem ſuore ſuioſorem) quid à jejunio accipitur ? Et hoc verò placuit Spiritui ſancto , ut in honorem tanti Sacramenti , prius in os Chriſtiani corpus Domini intraret , quam ceteri cibi . Nam idèd per totum Orbem mos iſte ſervatur , ut refertur can. liquidò de Conſecr. diſt. 2.

709 Huius etiam moris meminit Tertullianus l. 2. ad uxorem c. 5. Cyprianus epiſt. 63. Chryſoſtomus homil. 27. in priorum ad Corinthios.

710 Verùm hunc morem , & rationem , in qua fundatur , Lutherus irridet loco citato : *Fæſtiva* (inquit) ratio . Fortè nec nebulam , nec aërem prius intrare licet os Chriſtiani , quam Chriſtum . S. d. inſana eſt irriſio , quaſi nubecula vel aër cibus fit vel potus ? Audi (Lutere) Auguſtinum , cuius aliquando filium & diſcipulum te eſſe profeſſus es : *Siquid* (ait epiſtola citata) tota per orbem frequentat Eccleſia , quin ita faciendum ſit diſputare , inſolentiſſima inſania eſt . Illa quippe , quæ non ſcripta , ſed tradita cuſtodimus , quæ quidem toto terrarum Orbe obſervantur . dantur intelligi vel ab ipſis Apoſtoliſ vel plenariis Comitibus , quorum eſt in Eccleſia ſaluberrima authoritas , commendata atque ſtatuta retinere .

711 Licet ergo Chriſtus poſt cœnam inſtituerit hoc venerabile Sacramentum (ait Concilium Conſtantienſe) tamen ſacrorum Canonum authoritas , & approbata conſuetudo Eccleſiæ ſervavit & ſervat , quod huiusmodi Sacramentum nec conſecratur poſt cœnam , nec ſumatur à non jejunis , niſi in caſu infirmitatis , aut alterius neceſſitatis , à jure vel Eccleſiæ conceſſo , vel admiſſo .

Verum quidem eſt in primitiva Eccleſiâ poſt commune convivium , ad imitationem Dominicæ cœnæ , ſacram Euchariftiam fuiſſe celebratam , ut Auguſtinus oliſcit loco citato , antiquam ſcilicet jejunii præmittendi lex ab Apoſtoliſ inſtituta foret : imò legem iſtam jejunii primitiſ ſic inſtitutam fuiſſe , ut exciperetur anniverſarius dies , quo cœna Domini celebratur , ut conſtat ex Cartaginienſi III. can. 29. Cypriano epiſt. 63. Auguſtino ubi ſuprà . Quem etiam morem apud Ægyptios vigiſſe referunt Socrates l. 5. c. 21. Sozomenus l. 7. c. 19. & Nicephorus l. 11. c. 34. Sed mos iſte particularis univerſallore in contrarium conſuetudine , atque expreſſis Conciliorum Decretis & Canonibus ob abuſus revocatus fuit . A pleriſque enim in crapula & ebrietate Sacramentum hoc recipiebatur .

712 Porò jejunium lege Eccleſiaſtica ad ſacrum convivium requiſitum , non ſolam eſt Eccleſiaſticum (ut Godefridus & Joannes Pariſienſes dixerunt apud Sylveſtrum verbo *Euchariftia*) ſed naturale , ita ut poſt mediam noctem nihil omnino cibi vel potùs ſumatur , etiam per modum medicinæ , ut ex communi totius Eccleſiæ ſenſu tradunt omnes alii Theologi & Canoniſtæ , ſatisque colligitur ex verbis Auguſtini n. 704. relatis , nec non ex Concilio Toletano VII. can. 1. dicente : *Nullus poſt cibum potumque , quamlibet minimum , Miſſas facere præſumat . Qui ſecus fecerit , excommunicetur .*

Ex eodem Eccleſiæ ſenſu Doctores communiter tradunt , non dari hinc materiæ parvitatem à mortali excuſantem , ita ut vel ipſi recentiores Caſuiſtæ improbabilem cenſeant opinionem nonnullorum , qui , teſte Hurtado de Euchar. diſt. 9. diſt. 11. exiſtimarunt peccatum veniale , communicare poſt ſumptam parvam quantitatem cibi vel potùs . Quamvis enim abſtinentia à parva iſta quantitate ſit phyſicè & materialiter levis , eſt formaliter & ſignificativè gravis , quatenus Eccleſiâ per abſtinentiam illius ſignificare vult , cibum & potum Eucharifticum cuilibet alteri cibo potuique eſſe præterendum .

Non violatur tamen hoc naturale jejunium , niſi tria ſequentia concurrant . 1.º ut ſumatur aliquid cibi vel potùs . Quia Concilia de cibo & potu expreſſe loquuntur . Siquis proinde ab ore in ſtomachum trajiceret nummum aureum , globulum plumbeum , vel quid ſimile , à ſtomacho nec alterabile nec digeribile , juxta Ledefmann , Cardialem de Lugo , alioſque communiter , non impediretur à Communionè , tametiſ Nugnus & alii diſſentiant . De cera , creta , charta , &c. major adhuc eſt variatio Doctorum .

2.º ut cibus vel potus exterius ingeratur ori , juxta illud S. Thomæ in 4. diſt. 8. q. 1. a. 4. *Quæ exterius ingeruntur* (ut ſanguis , vel alius humor è cerebro in os accluſus) ſine exteriori cibi ſumptione , non videntur ſolvere jejunium naturæ , nec impedire Euchariftiæ perceptionem .

3.º ut ſumatur per actionem vitalem , quæ ſit comefſio , vel potatio , ita ut glutiat & ab ore in ſtomachum vitaliter trajiciatur . Quia naturale jejunium non violatur niſi comedendo vel bibendo . Unde ſi cibus vel potus in ſtomachum meum non trajiceretur vitaliter à me , ſed ab alio per ſiſtulam , non obſtaret jejunio meo . Quia nihil equidem comediffem , nec bibiffem .

Nec ſolvitur naturale jejunium , per hoc quòd 714 aliquid comefſibile vel potabile ab ore in ſtomachum trajiciatur per modum ſalivæ , id eſt non formaliter & per ſe : ſed casualiter , & conſecutive ad trajectionem ſalivæ , tamquam illi permixtæ , vel etiam per modum respirationis , & conſecutive ad attractionem aëris . Ita Doctores communiter , cum S. Thoma q. 80. a. 8. ad 4. ubi ſic : *Reliquæ cibi , remanentes in ore , ſi casualiter tranſglutiantur , non impediunt ſumptionem huius Sacramenti : quia non trajiciuntur per modum cibi , ſed per modum ſalivæ . Et eadem ratio eſt de reliquis aque , vel vini , quibus os abluunt , dummodo non trajiciantur cum magna quantitate , ſed permixtæ ſalivæ ; quod vitari non poſſe .* Unde ſiquis muſcas casualiter per modum respirationis attrahat & trajiciat , & ſi coquus guſtando cibum , aliquid per modum ſalivæ trajiciat , à Communionè non impeditur , ut communiter cenſent Theologi . Secus eſſet , ſi ex propoſito hoc faceret , ut ſignificat S. Thomas , cum ait : *ſi casualiter tranſglutiantur .*

Et hinc ſiquis veſperi ſaccharum ori impoſuerit , paulatim ſolvendum & trajiciendum , ad lenendam pectoris vel faucium raucedinem , ſequenti die communicare non poſſet , niſi moraliter certus ſit , ſe nihil poſt mediam noctem tranſglutiſſe . In dubio enim præſumere non poſſet ſe jejunium : cum voluntariè ſe expoſuerit periculo tranſglutiendi aliquid poſt mediam noctem , contra jejunii præceptum . Hoc enim tempore ſomni facilè fit . Quia tunc ſacchari ſolutio & trajeccio valdè lentè fit , & frequenter durat ultra mediam noctem . Ita Coninck , Caſtro-Palao , & noſter Franciſcus à Jeſu Maria tr. 4. de Sacram. Euchar. c. 7. n. 68.

Ex quo ulterius conſicitur , eum qui tam ſerò 716 cœnavit , vel bibit , ut dubitet , an mediam noctem cœnando vel bibendo non exceſſerit , non poſſe die ſequenti communicare . Neque enim (in dubio) rationaliter præſumere poſſet , ſe mediam noctem non exceſſiſſe , qui voluntariè ſe expoſuit periculo eam exceſſendi . Imò , in dubio , debet præſumere quod tutius eſt , in reverentiam Sacramenti : ne exponat ſe periculo poſt ſolutum jejunium , contra ſacos Canones , communicandi non jejunus . Ita noſter Franciſcus à Jeſu Maria ibidem n. 69. cum S. Thoma . Villalobos , &c. contra Sancium , Tamburinum , Rhodèz , Gobat , Dianam , &c. ſatis ridiculè aientes , tali homini favere poſſeſſionem juris communicandi . Quod

à veritate alienum est: cum nullus possideat jus istud nisi jejunus; ac per consequens dubia sit juris istius possessio, eo ipso quo dubium jejunium. Nec minus ridiculum est, quod addunt, neganti jus istud, incumbere onus probandi defectum jejunii. Cum e contra asserenti se habere jus istud, incumbat probatio dispositionum necessariorum ad Communionem, juxta illud: *probet autem seipsum homo, &c.* & hoc ne, contra reverentiam Sacramenti, exponat se periculo communicandi sine dispositionibus ad susceptionem illius requisitis. Ob quam rationem, is qui evigilans bibit aliquid, nesciens quâ horâ (si post examen perseveret in dubio) non potest communicare, ut Doctores communiter tradunt, contra Gobat tr. 4. n. 280. & alios apud ipsum.

717. Quandoquidem verò censenda sit media nox, an ad primum ictum duodecimæ nocturnæ, an ad ultimum, variæ sint opinionum Doctorum. Sed resolute dicendum, cum Cardinale de Lugo, primum ictum campanæ (post præludium) horam præcedentem à sequenti distinguere, cæterosque solùm addi, ut qui indicem aspicere nequeunt, horam discant. Hoc enim certum esse, nec ab hominibus qui artem noverit, in dubium vocari vel ipse Caramucci asserit in Theol. Fund. n. 237. Ab ultimo namque ictu usque ad horam primam non est integra hora, sed à primo ictu. Et ideo auditio primo ictu tenens ex ore ejicere cibum vel potum quem ingestisti, & nondum transgisti, ut rectè Coninck contra Gobat n. 275. Si enim non liceat post primum ictum ori ingerere reliquum craterem, cujus dimidiam partem ante ingereras, ut fatetur Gobat; nec licet post primum ictum, ab ore in stomachum vitaliter trajicere reliquam partem cibi vel potus, cujus partem ante jam trajecerat. Cùm istud ad priorem commotionem vel potationem haud magis pertineat, quàm illud. Nec iste minus censetur comedere vel bibere post primum ictum, adeoque post mediam noctem, quàm ille.

718. Ubi verò plura sunt horologia bene regulata, tamen Probabilistæ permittant comedere & bibere, usquequæ media nox sonuerit in ultimo horologio: recta ratio suadet potius fovendum pietati, & reverentiam Sacramenti, quàm ventri & voluptati: summa enim ratio est, quæ pro religione & pietate facit: ideoque cessandum ad primum ictum primi horologii. Nec audiendi, qui cum Vericello, Pasqualigo, Caramucle, adeo laxè hinc sentiunt, ut etiam in civitatibus, ubi sex vel octo sunt horologia bene regulata, auditis singulis, etiam ultimo, dicere possit: Est probabile quòd horologium istud incedat uno quadrante citius quàm deberet, adeoque quòd comedere & bibere censendum non sit post mediam noctem, nec solvere jejunium Eucharisticum, qui aliquantulo tempore post ultimum ictum ultimi horologii adhuc comedit vel bibit. Non audiendi (inquam) tum quia dato quòd probabile sit quòd singula horologia (si sola spectentur, seorsim ab aliis) incedant uno quadrante velocius quàm debeant; id probabile non est de omnibus, nec de ultimo spectato conjunctim cum aliis. Tum quia laxitas illa est contra communem sapientum piorumque sensum & usum; secundum quem intelligendum est tam antiquum, quàm religiosum præceptum jejunii Ecclesiastici, non secundum speculationes Novarientium.

719. Tria supersunt discutienda. Primum, an jejunium Eucharisticum violet qui folium tabaci ore sumit & masticat, ad aquas phlegmaticas ex ore projiciendas. Secundum, an etiam qui fumum tabaci per nares attrahit vel pulverem naribus sumit. Tertium, quibus in casibus præceptum jejunii Eucharistici non obliget.

Ad primum respondeo affirmativè, cum Antonio de Leone qq. mor. p. 2. §. 4. & Leonardo Van Roy de Eucharist. c. 8. q. 1. quia plurimæ tabaci particule, cum succo illius, per illam masticationem ad stomachum semper trajiciuntur. Dum autem trajiciuntur in stomachum, solvitur jejunium Eucharisticum, ut Doctores conveniunt. Aiunt quidem Diana, Præpositus, Lugo, &c. trajectionem illam ad dictum effectum non esse necessariam, ideoque jejunium non solvi, si nihil trajiciatur. At ut hoc verum esse queat in speculatione, falsum est vel periculosum in praxi. Quia præcticè loquendo semper aliquid trajicitur, vel periculum est ne trajiciatur. Ideoque abstinendum in Sacramenti & religiosissimi præcepti reverentiam.

Ad secundum respondent etiam affirmativè Antonius de Leone, & noster sapientissimus P. Leczana to. 3. verbo *Eucharistia* n. 16. Quia fumus ille vel pulvis facilè, & uplurimum trajicitur à naribus per os in stomachum. Et quamvis nonnulli existiment non solvere jejunium, quia illa tractio per nares non videtur vera comestio, vel potatio (quibus solis actionibus jejunium solvitur) saltem est valdè indecorum, meritòque gravissimè prohibitum in Diocesi Tornacensi, in Synodo Mexicana III. & Limana III. & Urbani VIII. Constitutione 131. sub pena excommunicationis lætæ sententiæ, ipso facto, absque alia declaratione incurrendæ prohibuit, ne in Ecclesiis Diocesis Hispanensis, earumque atriis, & ambitu, tabacum, sive in folio, sive in pulvere, ore, vel naribus, vel fumo, de cætero fumeretur, prout antè fieri consueverat. Sic refert & testatur Van Roy loco citato. Unde non adeo turè id à nonnullis prædicatur, quolibet prætextu. Ita post Marchanum noster Stephanus à S. Paulo de Euchar. disp. 4. dub. 5. n. 28.

Ad tertium respondeo non obligare in casibus ab ipsa Ecclesia expressè vel tacitè exceptis. Quorum primus est dum quispiam ad mortem infirmatur, ne sine Communionem decedat. Quia necessitas non habet legem. Tunc promde Presbyter *infirmum statim communicet, ne sine Communionem moriatur*, prout ex Concilio Wormat. dicitur de Consecr. dist. 2. Nec scrupulosè expectandi sunt extremi mortis agones, tum ne mors fortè præveniat: tum ut vigentibus adhuc animi sensibus homo ad devotè suscipiendum tantum Sacramentum sit aptior. Neque etiam scrupulosè statim post mediam noctem, vel paulò post, Eucharistia ipsi ministranda est, ut jejunus possit illam suscipere. Quia Ecclesiæ consuetudo (optima legum interpret) non habet ut importuna in tempestiva noctis horâ, nisi tunc necessitas specialiter urgeat, ad infirmos deferatur Eucharistia. Hora ergo tam infirmo, quàm Sacerdoti commoda expectari potest, nec interim agrotus necessarii cibi, medicinis & solatiis destituendus. Nec unâ tantum vice id licitum est in periculosa infirmitate, sed sæpius fieri potest, periculo durante, aut post aliquod melioris sanitatis intervallum redeunte, dummodò aliquot dierum servetur interstitium. Ita Doctores communiter contra Vasquez. Quia caelestis iste cibus non solùm ipsi datur, ad hoc ut satisfaciatur præcepto Viatici sumendi, verùm etiam in præsidium contra tentationes inimici. Saltem post octo vel septem dierum intervallum inter unam & alteram Communionem consuetudo videtur permittere, ut iterùm Communitio detur non jejunio. Scio aliquos esse liberaliores, dum trium dierum contenti sunt interstitio. Imò Hurtadus adeo liberalis est, ut id permittat quoties jejunus communicare possit. Ast neutrum conforme est Belgicis Ritualibus, nec Ecclesiæ usui, secundum quem frequentius pro

- devotione Communionem frequentare amans, jejunii legem servare, horamque ad id opportunam eligere debet.
- 723 Sed potestne Sacerdos, non jejunus, celebrare, ad dandum alteri Viaticum in periculo mortis, si aliter dari nequeat? Doctores communiter negant. Quia major habenda est ratio reverentiae & dignitatis tanti Sacramenti, quam necessitatis proximi. Sed hac ratio nihil probat, quia nimium probat: infirmum scilicet non jejunum magis consulere debere dignitati & reverentiae Sacramenti, quam propriae necessitati. Cujus oppositum cum sit verum, & Sacramenta in hominum utilitatem instituta sint, nec irreverentia Sacramento magis fiat in casu Sacerdotis celebrantis in illa extremitate, quam in casu infirmi communicantis soluto jejuniis, videtur mihi probabiliter dici posse cum Mjore, Zambrano, Zanardo, Philiarco, Heredia, Granado, Hurtado & aliis, quod sicut Sacerdos non jejunus in tali celebrare posset pro necessitate propria (ut concedunt Cardinales de Lugo, Palao, Layman, noster Franciscus à Jesu Maria, &c.) ita & pro pari necessitate proximi. Utpote quem diligere jubemur sicut nos ipsos, ipsique proinde sicut nobis succurrere. Neque hinc consequens est Sacerdotem ad dandum alteri Viaticum celebrare posse sine vestibus sacris, vel in pane fermentato. Cum hoc ipsi Doctores non permittant ad Viaticum sibi metipsum ministrandum, & à diversis non valeat illato.
- 724 Secundus casus est, dum post consecrationem Sacerdos recordatur se non esse jejunum, aut sumpto calice advertit se aquam vel acerum consecratis (quam dum tenet in ore, expuere non debet, ne particulam Dominici corporis simul expuat, sed audacter sumere potest) quia sacrificii perfectio majoris necessitatis est, quam jejunii observantia. Si tamen ante consecrationem advertat se non esse jejunum, pergere non debet, sed ab altari recedere, si possit absque nota & scandalo, monendo adstantes sibi deum occurrere memoriam soluti jejunii, idemque rogare ut non scandalizentur, si ad obediendum legi jejunii ab altari recedat. Ita Doctores communiter contra Gobat tr. 3. casu 23. n. 424. aientem, quod quando Sacerdos incepto jam sacro, recordatur se non esse jejunum, pergere communiter possit in suo sacro. Partim quia communiter recedere nequit sine magno suo pudore, & infamia. Partim quia indecorè sacrum abrumptur, v. g. post Offertorium.
- 725 Sed rationes istae levissimae sunt. Neque enim verum est. magnam sibi infamiam accersere si recedat, monito populo, ut dixi. Nec indecorum, sed maxime decorum est recedere, in reverentiam Sacramenti, obedientiamque antiquissimi religiosissimique praecipii. Utinam levissimulus ejusmodi de causis Gobat non infrequenter recederet à tutoribus & communiter receptis sententiis!
- 726 Recepta etiam sententia est, quod si Sacerdos, post calicis ablutionem, inveniat aliquas Dominici corporis vel sanguinis reliquias, eas consumere possit, velut Communionem suam consummando. Sic enim habet communis timoratorum Sacerdotum praxis. Idque adeo extendunt Granados & alii (apud Dianam p. 5. tr. 14. resol. 45.) ut ipsum permittant Sacerdoti ad sacrificium regresso, si velles sacras nondum exuerit. Quod tamen non puto verum, nisi reliquiae illae decentius servari non possent.
- 727 Tertius casus est, dum Sacerdos, qui consecravit, ante Communionem deficit, nec adest nisi Sacerdos non jejunus, qui sacrificium perficere possit. Doctores communiter. Quia sacrificii perfectio, est de jure divino.
- 728 Quartus casus est, dum probabiliter timetur,

sacratissimam Eucharistiam in sacrilegis infidelium manus perventuram, & ab ipsis ludibrio habendam, nisi statim absumatur. Tunc enim à Sacerdote, & (si hic non adit) à Clerico vel Laico, quamvis non jejunus, cum timore & reverentia sumi debet, ut Doctores communiter tradunt, ex rationabili epikeia & interpretatione mentis Ecclesiae, quae non vult legem jejunii (latam in reverentiam Sacramenti) locum habere, dum servari nequit sine periculo concalcationis & ludificationis ipsius.

Haec tamen de dispositionibus ad divinissimam Eucharistiam suscipiendam requisitis, fustulcule quidem egimus; sed de dilecto, & preparatione ad tantum hospitem numquam latet. De ea piissimus Author Thomas à Kempis l. 4. de Imit. Christi c. 1. Ecce (ait) *Nō vir justus in arca fabrica 100. annos laboravit; & ego quomodo me potero unā horā praeparare, ut mundi fabricatorem cum reverentia sumam?* Si vir justus & sanctus sic loquitur; quomodo peccator, quomodo Sacerdos nō est lapsus in enorme peccatum, tam citò se ut oportet praeparare poterit, ut paucis post horis ad altare litaturus accedere possit? Nō credebatur hoc S. Philippus Nerius, dum negabat eum ritè se praeparare, qui non nisi mediā horā se ad sacrificandum praepararet; alicui praeparationem illam esse debere continuam ex parte vitæ sacerdotalis. Quod maxime verum est de Sacerdotibus illis, qui sive ex Ordinis statuto, sive ex beneficio, sive alio titulo tenentur ad quotidie vel saepissime celebrandum.

CAPUT LXI.

Nec parvulis, nec adultis sacratissimi Eucharistia Sacramenti perceptio, in re, necessaria est necessitate mediæ, nec parvulis in voto. An adultis necessaria sit in voto, necessitate mediæ, ad hoc ut accipiam gratiam conservent, in eaque contra tentationes perseverent? incertum. Saleem ipsis necessaria est necessitate praecipii avomi, si sufficienti ad hoc ratione utantur.

Non esse necessariam parvulis nec in re, nec in voto, constat ex sensu & praxi Ecclesiae, parvulis Eucharistiam subtrahentis. Constat item ex Tridentino sess. 21. c. 4. *Eadem S. Synodus docet parvulos, usu rationis carentes, nullā obligari necessitate ad sacramentalem Eucharistiae Communionem. Siquidem per Baptismi Sacramentum regenerati, & Christo incorporati, adeptam jam filiorum Dei gratiam in illa aetate amittere non possunt.*

Nec adultis necessariam esse in re, nec in voto, necessitate mediæ, ad primam gratiam comparandam, perspicuum est, ex eo quod hoc Sacramentum ad primam gratiam conferendam per se institutum non sit. cum sit Sacramentum vivorum.

Inde probabiliter Doctores communiter inferunt, nec ipsis necessariam, ne quidem in voto, ad hoc ut gratiam acceptam conservent, in eaque perseverent. Quia, ut S. Thomas ait in 4. dist. 9. a. 1. ad 2. q. *gratia semel acquisita est sufficiens causa gloriae. Unde omne illud, sine quo potest haberi gratia, non est de necessitate salutis; hoc autem Sacramentum gratiam praesupponit: quia praesupponit Baptismum, in quo gratia datur. Et ideo quantum est de se, non est de necessitate salutis.*

Huic tamen rationi obviare videtur, quod adultis, in infantia gratiam per Baptismum adeptis, si des actualis equidem necessaria sit necessitate mediæ ad salutem, sicut & amor Dei. Et idem à nonnullis